

Список використаних джерел

1. Добра вода. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4-х т. / Редкол. Г.Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004–2010. Т. 1. С. 509-510.
2. Економіка Тернопільської області. URL: <https://zachystemisto.te.ua/ternopil/economy/> (дата звернення: 10.11.2021).
3. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2020 рік. веб-сайт. URL: http://www.te.ukrstat.gov.ua/files/Bul/ks_z1_2020.pdf (дата звернення: 20.11.2021).
4. Стратегія розвитку Тернопільської області та план заходів її реалізації у 2021 – 2023 роках. веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/strategiya-rozvytku-ternopilskoji-oblasti-na-2021-2027-roky.pdf> (дата звернення: 23.11.2021).

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ОЦІНКА СТРУКТУРНИХ ЗМІН ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Лук'янов А. М., Сюткін С. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С Макаренка
grooverniga@gmail.com

Традиційно однією з основних галузей виробничого комплексу Сумської області вважається сільське господарство [3], що в першу чергу пов'язано із структурою природно-ресурсного потенціалу досліджуваної території [7], в якому визначальну роль відіграють земельні ресурси. На 1 мешканця Сумської області припадає 1,2 га сільськогосподарських угілів та 0,9 га ріллі, що більше за середньоукраїнські показники (0,8 та 0,6 га відповідно) [1].

Незважаючи на досить складну галузеву і територіальну структуру сільського господарства, як найстарішої галузі матеріального виробництва, можна відзначити спільну для всього світу рису рослинництва – це відчутне переважання в структурі посівних площ зернових культур [6, 8 та ін.]. Сумщина не є винятком: 54,1% посівних площ відведено під зернові [2].

Серед чинників територіальної організації сільського господарства можна виділити дві генералізованих групи факторів розміщення – природні та суспільні (соціально-економічні). Оскільки виробничі процеси в сільському господарстві по суті «вплетені» в ходу природних процесів, а географічний простір використовується як засіб виробництва і предмет праці [6], то зазвичай спочатку розглядаються природно-кліматичні особливості досліджуваної території.

З точки зору агрокліматичного районування Сумська область розташовується у двох агрокліматичних зонах – 1) помірного

теплозабезпечення, достатнього та надлишкового зволоження; та 2) достатнього теплозабезпечення з достатнім зволоженням [3].

Територія області, що розташована на північ від річки Сейм, належить до першої (поліської) агрокліматичної зони, а на південь від Сейму – до агрокліматичної зони центрального та східного лісостепу. Ці одиниці обрані з урахуванням річної кількості опадів, кількості днів з опадами, співвідношення між рідкими і твердими опадами, ступеня континентальності клімату, особливостей посухи, вологості місцевості та кількості днів з несприятливими погодними явищами. За останні 30 років середньорічна температура повітря в Сумській області підвищувалася зі швидкістю 0,3-0,4°C кожні 10 років [5]. Одним із наслідків цього процесу стало поширення більш теплолюбних рослин (зокрема соняшнику та кукурудзи) у західних і північних районах.

Серед суспільних чинників слід відзначити погіршення демографічної ситуації (і не тільки в сільській місцевості), низький рівень оплати праці тощо, на цьому тлі віддається перевага менш трудомістким культурам (а зернові є такими у порівнянні з технічними, а також з тваринництвом). Окрім того, у світовій практиці розвиток певних підгалузей сільського господарства може визначатися етнічними і релігійними особливостями (наприклад, ортодоксальний індуїзм передбачає вегетаріанство).

З 1985 по 2021 рік посівні площі під зерновими в Сумській області зросли на 35 тис. га (рис. 1) [1]. Найбільш яскраво цей тренд став проявлятися з 2005 р.

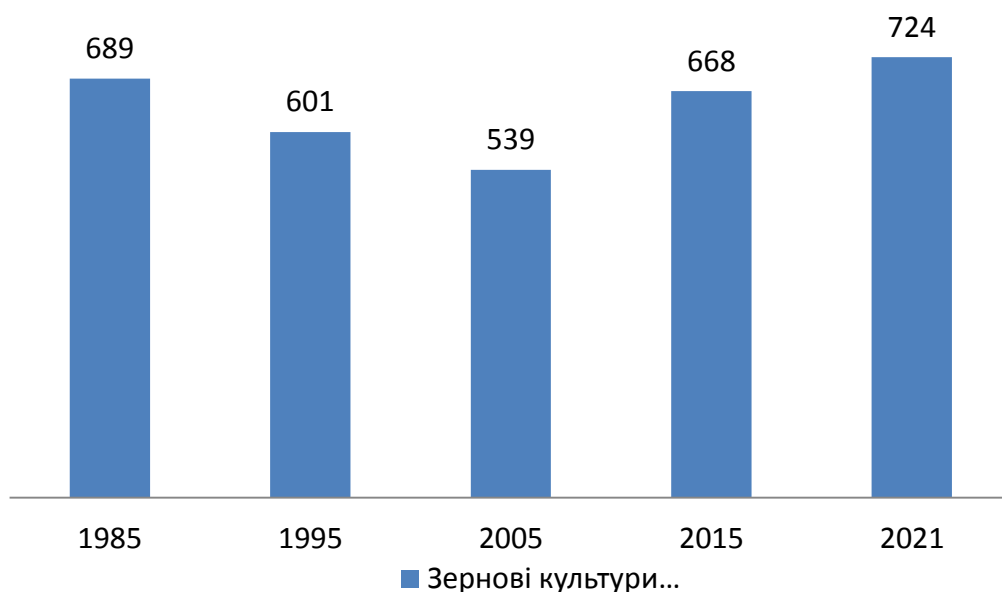

Рис. 1. Посівні площі зернових культур у Сумській області (1985-2021 рр.)

В цей же час відмічається істотне зростання валових зборів. З 1995 по 2020 рік обсяги виробництва зернових в області зросли на 34 395 тис. центнерів. Найбільш динамічне зростання валових зборів почалося від 2011 року (рис. 2), паралельно відбулися суттєві зрушення в структурі врожаю зернових на користь кукурудзи [2].

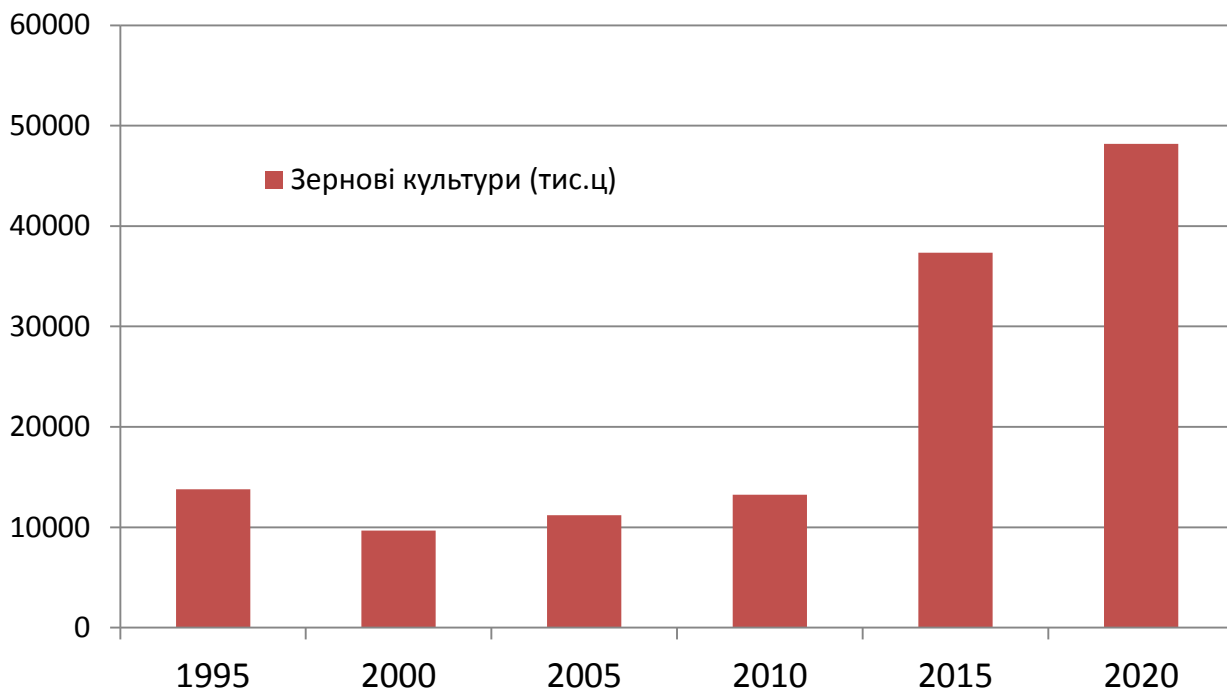

Рис. 2. Обсяги виробництва зернових культур у Сумській області (1995-2020 рр.)

Висновки. Сумщина має в цілому сприятливі умови для розвитку сільськогосподарської ланки АПК. В останні десятиліття в ній відбулися суттєві зміни співвідношення між вартістю виробленої продукції тваринництва і рослинництва на користь останнього, а в структурі рослинницьких підкомплексів втратив своє минуле значення цукровобуряковий, таким чином безумовним лідером став зернопромисловий підкомплекс АПК. Завдяки впровадженню досягнень селекції, нової сільськогосподарської техніки та прогресивних технологій відбувається зростання врожайності та поглиблення спеціалізації АПК Сумщини на зерновому господарстві, а в ньому – на вирощуванні кукурудзи. Названі зміни викликані односпрямованою дією як природних, так і суспільних чинників.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Сумській області. 2021. URL: http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=175&level=3&fbclid=IwAR0TakV_-

EHFvu_Gy841mrMDyaKthtsTab44eJZGZ_4A0o1pKMjwxSRMFOA (дата звернення 29.11.2021).

2. Департамент агропромислового розвитку Сумської області. 2021. URL: <http://www.apk.sm.gov.ua/index.php/uk/2013-04-18-21-50-12/26-napryamki-diyalnosti/roslinnistvo/346-virobnitstvo-s-g-produktsiji> (дата звернення 29.11.2021).

3. Корнус А. О. Сільське господарство Сумської області (економіко-географічне дослідження) : монографія. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 100 с.

4. Корнус А. О., Корнус О. Г., Сюткін С. І., Данильченко О. С. Географія вирощування зернових та зернобобових культур у Сумській області. *Часопис соціально-економічної географії*, 2019. Випуск 27. С. 60-69. DOI: <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2019-27-07>

5. Лук'янов А. М., Сюткін С. І. Вплив кліматичних змін на спеціалізацію сільського господарства // Освітні та наукові виміри природничих наук [Електронний ресурс] : збірник матеріалів I Всеукраїнської заочної наукової конференції (м. Суми, 8 грудня 2020 р.). Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. С. 135-137.

6. Сюткін С. І. Курс лекцій з географії світового господарства. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 142 с.

7. Сюткін С. І. Суспільно-географічні напрями оптимізації виробничого комплексу Сумської області з метою поліпшення екологічної ситуації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : спец. 11.00.02 «економічна та соціальна географія». Київ: Інститут географії НАН України, 2000. 19 с.

8. Сюткін С. І., Леонтєва Г. Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит. Суми: Університетська книга, 2003. 246 с.

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО КЛАСТЕРА В СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мірошниченко А. І., Корнус А. О.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
artemq103@gmail.com

Дослідження публікацій, присвячених розвитку туристичної галузі в Сумській області, дає підстави стверджувати, що цей регіон достатньо привабливий для в'їзного туризму. Причому спектр туристичних ресурсів є доволі різноманітним і здатним забезпечити розвиток різних видів туризму: екскурсійного, активного, фестивального, сільського, промислового, гастрономічного тощо. Сумщина насичена різноманітними історико-культурними та природними об'єктами, що можуть бути використані у діяльності туристичних фірм та у позиціонуванні регіону як атрактивної туристичної дестинації. Існуючі маршрути, що розроблені та більшою чи меншою мірою реалізуються в туристичній діяльності профільних підприємств, дають можливість туристам ознайомитись з цікавою природою та історико-культурною спадщиною регіону. Чотири туристичні маршрути